

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

สถาบันกษัตริย์
ภายใต้หลักนิติธรรมของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

จัดทำโดย นายสุรพล มณีพงษ์
รหัส ๖๔๐๙๔๓

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๙
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สถาบันกษัตริย์ ภายใต้หลักนิติธรรมของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

นายสุรพล มณีพงษ์^๑

บทนำ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรมหลักสูตร นิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย (นธป.) รุ่นที่ ๙ ของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อนำเสนอหลักนิติธรรมในบริบทต่างๆ ของสังคม และโดยที่ผู้เขียนเคยประจำการอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงพนมเปญ และเห็นว่า กัมพูชาเป็นประเทศ เพื่อนบ้านที่มีเขตแดนใกล้ชิดและมีประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับประเทศไทยเป็นเวลานานนับพันปี แต่ผู้เขียนยังคงเห็นว่าคนไทยยังมีความรู้และความเข้าใจในประเทศกัมพูชาในหลายๆ ด้านน้อยเกินไป

ในการนี้ผู้เขียนจึงใคร่ขอแนะนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์ของกัมพูชา ซึ่งเป็นสถาบันร่วมที่มีอยู่และเป็นที่ยึดเหนี่ยวของประชาชนคนไทยและกัมพูชา ด้วยความมุ่งหวังว่าคนไทยผู้อ่านบทความนี้จะมี ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในที่มาและบทบาทของสถาบันกษัตริย์ในบริบทของประเทศกัมพูชาภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของราชอาณาจักรกัมพูชาอย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

๑. หลักนิติธรรม :

หลักนิติธรรม คือ หลักพื้นฐานของกฎหมาย อันเป็นหลักนิติปรัชญาทางกฎหมายที่สำคัญยิ่งของ รัฐธำมณีปัติย์ สำหรับการปกครองและการบังคับใช้กฎหมายภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อที่จะเป็นหลักประกันความยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพให้แก่ผู้อยู่ใต้การปกครองอย่างแท้จริง^๒

ท่านตุลาการ วรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ได้กล่าวว่า หลักนิติธรรมนั้น มีสาระสำคัญหรือองค์ประกอบ ๔ ประการ^๓ คือ

- (๑) รับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล รวมทั้งคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- (๒) จะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจกระทำ
- (๓) ต้องมีการควบคุม ตรวจสอบการกระทำขององค์กรต่างๆ ของรัฐ และ
- (๔) แบ่งแยกใช้อำนาจรัฐ นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ออกจากกัน

จากองค์ประกอบ ๔ ประการข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า ๒ ข้อท้ายเป็นเรื่องของการจัดระเบียบโครงสร้างทางการเมืองการปกครองที่ดีที่จะต้องมีการแบ่งแยกอำนาจของกลไกสำคัญๆ ของรัฐออกจากกัน

^๑ สุรพล มณีพงษ์, อุปนายก สมาคมมิตรภาพไทย-กัมพูชา กระทรวงการต่างประเทศ

^๒ อรรถพล ใหญ่สว่าง, หลักนิติธรรม, จุลนิติ, ม.ค.-ก.พ. ๒๕๕๗, หน้า ๓๓

(https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/3journal/b166%20Jun_11_1.pdf)

^๓ วรวิทย์ กังศศิเทียม, ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองหลักนิติธรรม, เอกสารประกอบการบรรยาย หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย (นธป.) รุ่นที่ ๙, หน้า ๕, พ.ศ. ๒๕๖๔

และต้องมีการควบคุม ตรวจสอบ และถ่วงดุลการใช้อำนาจระหว่างกัน เพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามองค์ประกอบ ๒ ข้อแรก

ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓ ได้กล่าวถึงหลักการแบ่งแยกอำนาจและหลักนิติธรรม ไว้ดังนี้

“อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม”^๔

๒. สถาบันกษัตริย์ :

๒.๑ รูปแบบของสถาบันกษัตริย์ในโลกปัจจุบัน

ประเทศที่มีการปกครองระบอบกษัตริย์ในโลกปัจจุบัน^๕ มีทั้งสิ้น ๔๔ ประเทศ โดยแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

(๑) ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) จำนวน ๔ ประเทศ คือ โอมาน ซาอุดีอาระเบีย สวาซีแลนด์ และนครวาติกัน และ

(๒) ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (Constitutional Monarchy) จำนวน ๔๐ ประเทศ

ตารางสรุปประเทศ/รัฐที่มีการปกครองในระบอบกษัตริย์

รัฐ/ประเทศ	ระบอบการปกครอง	รูปแบบของกษัตริย์
กลุ่มประเทศในเครือจักรภพ		
กลุ่มประเทศในเครือจักรภพ (Commonwealth Realm)		
Antigua and Barbuda	Constitutional Monarchy (Commonwealth Realm)	Kingdom
Australia		Kingdom
Bahamas		Kingdom
Barbados		Kingdom
Belize		Kingdom
Canada		Kingdom
Grenada		Kingdom
Jamaica		Kingdom
New Zealand		Kingdom

^๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓

^๕ ปวีตร เลิศธรรมเทวี, รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการนำประเพณีในการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ, สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, พ.ศ. ๒๕๖๑, หน้า ๑ - ๔

Papua New Guinea	Constitutional Monarchy (Commonwealth Realm)	Kingdom
Saint Kitts and Nevis		Kingdom
Saint Lucia		Kingdom
Saint Vincent and the Grenadines		Kingdom
Solomon Islands		Kingdom
กลุ่มประเทศในเอเชีย-แปซิฟิกที่มีการปกครองระบอบกษัตริย์ (Asia-Pacific Monarchies)		
Bhutan	Constitutional Monarchy	Kingdom
Brunei		Sultanate
Cambodia		Kingdom
Japan		Empire
Malaysia		Elective Federal Monarchy
Thailand		Kingdom
Tonga		Kingdom
กลุ่มประเทศในเครือจักรภพ (Commonwealth Realm)		
Tuvalu	Constitutional Monarchy	Kingdom
United Kingdom		Kingdom
กลุ่มประเทศที่มีการปกครองระบอบกษัตริย์ในยุโรป (European Monarchy)		
Andorra	Constitutional Monarchy	Co-Principality
Belgium	Constitutional Monarchy	Popular Monarchy
Denmark, Greenland and the Faroe Islands	Constitutional Monarchy	Kingdom
Liechtenstein	Constitutional Monarchy	Principality
Luxembourg	Constitutional Monarchy	Grand Duchy
Monaco	Constitutional Monarchy	Principality
The Netherlands	Constitutional Monarchy	Kingdom
Norway	Constitutional Monarchy	Kingdom
Spain	Constitutional Monarchy	Kingdom
Sweden	Constitutional Monarchy	Kingdom
Vatican City State	Absolute Monarchy	Elective Monarchy
กลุ่มประเทศอิสลามในตะวันออกกลางที่มีการปกครองระบอบกษัตริย์ (Islamic Monarchies in the Middle East)		
Bahrain	Constitutional Monarchy	Kingdom
Jordan		Kingdom
Kuwait		Emirate

Oman	Absolute Monarchy	Sultanate
Qatar	Constitutional Monarchy	Emir
Saudi Arabia	Absolute Monarchy	Kingdom
United Arab Emirates	Constitutional Monarchy	Elective Federal Monarchy
กลุ่มประเทศที่มีการปกครองระบอบกษัตริย์ในแอฟริกา African Monarchies)		
Lesotho	Constitutional Monarchy	Kingdom
Morocco	Constitutional Monarchy	Kingdom
Swaziland	Absolute Monarchy	Kingdom

๒.๒ รูปแบบของสถาบันกษัตริย์ของราชอาณาจักรกัมพูชา

กัมพูชา ในปัจจุบัน ภายใต้รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ค.ศ. ๑๙๙๓ นั้น เป็นหนึ่งในประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่นเดียวกับประเทศไทย

๓. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ. ๑๙๙๓ :

๓.๑ สภาพทางการเมืองของกัมพูชาก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน

การลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพกรุงปารีส (Paris Peace Accord) ค.ศ. ๑๙๙๑ นั้น นับได้ว่า เป็นปฐมบทที่สำคัญของการยุติความรุนแรงของสงครามกลางเมืองในประเทศกัมพูชาที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ทศวรรษ ๑๙๖๐ เรื่อยมาจนถึงช่วงที่เวียดนามส่งทหารเข้าไปในกัมพูชาเพื่อขับไล่รัฐบาลเขมรแดง และยึดกรุงพนมเปญได้ เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ค.ศ. ๑๙๗๙ แต่อย่างไรก็ตาม ได้เกิดการต่อต้านและสู้รบด้วยอาวุธโดยเขมร ๓ ฝ่าย บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นเวลานานกว่า ๑๐ ปี

สนธิสัญญาดังกล่าวซึ่งร่วมลงนามโดย ออสเตรเลีย เลียว บรูไน กัมพูชา แคนาดา จีน ฝรั่งเศส อินเดียน อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ลาว มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ สหภาพโซเวียต ไทย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา เวียดนาม และยูโกสลาเวีย นั้น นับได้ว่าเป็นความตกลงแบบเบ็ดเสร็จที่ครอบคลุมทั้งการแก้ไขปัญหาทางการเมืองและการทหารในกัมพูชา ด้วยการให้สหประชาชาติ (UNTAC) มีบทบาทนำในการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกันกับสภาสูงสุดแห่งชาติ กัมพูชาในระยะเปลี่ยนผ่าน เพื่อนำไปสู่การหยุดยิง การถอนทหารต่างชาติ และการเลือกตั้งในกัมพูชา

๓.๒ การร่างและประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ. ๑๙๙๓

กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของกัมพูชา เป็นผลมาจากข้อตกลงในสนธิสัญญาสันติภาพกรุงปารีส ค.ศ. ๑๙๙๓ โดยสหประชาชาติ ภายใต้การบริหารจัดการของ UNTAC ได้จัดการเลือกตั้ง สภาผู้เลือกตั้ง (Constituent Assembly) จำนวน ๑๒๐ ที่นั่ง ขึ้นระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๘ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๙๑ และประกาศผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการโดยผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติ ในวันที่ ๑๐ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๙๓ ซึ่งผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่า พรรค FUNCINPEC ได้รับคะแนนเสียง ๔๕ % ได้ ๕๘ ที่นั่ง พรรค CPP ได้คะแนนเสียง ๓๘ % ได้ ๕๑

ที่นั่ง พรรค BLDP ได้รับคะแนนเสียง ๓.๗ % ได้ ๑๐ ที่นั่ง และพรรค LDP และ MOLINAKA ได้รับคะแนนเสียง พรรคละ ๑.๓ % ได้ ๑ ที่นั่ง^๖

การประชุมครั้งแรกของสภาผู้เลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๙๓ โดยมี นายซอน ซาน (ประธานพรรค FUNCINPEC) เป็นประธาน ได้เห็นชอบในข้อมติสำคัญ ๒ ประการ คือ (๑) สถาปนาสมเด็จฯ นโรดม สีหนุ เป็นประมุขของประเทศ และ (๒) จัดตั้งระบบบริหารประเทศร่วม (Joint Administration) ซึ่งมี เจ้าชายนโรดม รณฤทธิ์ แห่งพรรค FUNCINPEC และ นายฮุน เซ็น แห่งพรรค CPP เป็นประธานร่วม

การร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของกัมพูชาได้เริ่มต้นขึ้นในวันที่ ๑๔ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๙๓ นั้นด้วยเช่นกัน โดยสภาผู้เลือกตั้งได้มีมติจัดตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๓ คน ซึ่งมี นายซอน ซาน เป็นประธาน และคณะกรรมการฯ ได้ใช้เวลา ๓ เดือน ในการร่างและได้นำเสนอร่างรัฐธรรมนูญต่อที่ประชุมใหญ่สภาผู้เลือกตั้ง ในเดือนกันยายนปีเดียวกันนั้น ซึ่งสภาผู้เลือกตั้งได้ใช้เวลารวมทั้งสิ้น ๕ วัน ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ โดยมีการถ่ายทอดสดทางวิทยุและโทรทัศน์ให้ประชาชนชาวกัมพูชาทั่วประเทศได้ติดตามการอภิปรายเพื่อรับรู้รับทราบเกี่ยวกับสาระของบทบัญญัติต่างๆ ของรัฐธรรมนูญด้วย

อนึ่ง ในระหว่างกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ สมเด็จฯ นโรดม สีหนุ ได้ส่งสัญญาณไปยังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญและสาธารณชน ว่าทรงไม่เห็นด้วยกับแนวคิดที่จะให้กัมพูชากลับไปสู่ระบอบกษัตริย์และมีได้เรียกร้องที่จะดำรงตำแหน่งประมุขของประเทศ พร้อมกันนั้น พระองค์ได้ทรงเดินทางไปพักผ่อนที่ประเทศเกาหลีเหนือ อย่างไรก็ตาม ในวันที่ ๑ กันยายน ค.ศ. ๑๙๙๓ คณะผู้แทนของพรรค FUNCINPEC และพรรค CPP ได้เดินทางไปยังกรุงเปียงยาง เพื่อเข้าเฝ้าสมเด็จฯ นโรดม สีหนุ และนำเสนอร่างรัฐธรรมนูญ ใน ๒ รูปแบบ คือ (๑) รูปแบบสาธารณรัฐ และ (๒) รูปแบบสถาบันกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ^๗ โดยภายหลังจากการหารือที่กรุงเปียงยาง สมเด็จฯ นโรดม สีหนุ และคณะผู้แทนของ ๒ พรรคการเมืองสำคัญดังกล่าว ทุกฝ่ายได้เห็นชอบที่จะให้กัมพูชามีรูปแบบการเมืองการปกครองแบบ “สถาบันกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ”

ร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบันของกัมพูชา ได้ผ่านการลงมติเห็นชอบจากสมาชิกสภาผู้เลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ค.ศ. ๑๙๙๓ ด้วยคะแนนเสียง เห็นชอบ ๑๑๓ เสียง คัดค้าน ๕ เสียง และงดออกเสียง ๒ คน และต่อมา สมเด็จฯ นโรดม สีหนุ ในฐานะประมุขของประเทศ ในช่วงเปลี่ยนผ่านได้ให้ความเห็นชอบในการประกาศใช้ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ. ๑๙๙๓” ฉบับปัจจุบันอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ค.ศ. ๑๙๙๓ ทั้งนี้ ทางการกัมพูชาได้ประกาศให้วันที่ ๒๔ กันยายน ของทุกปีเป็นวันหยุดราชการเนื่องในโอกาส “วันรัฐธรรมนูญ” ด้วย

๓.๓ หลักการสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ฉบับปัจจุบัน (ค.ศ. ๑๙๙๓)

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ฉบับปัจจุบัน ภาคอารัมภบทได้มีการกล่าวถึงความทนทุกข์ ขมขื่น และประสบการณ์ของความเสื่อมถอยของชาวกัมพูชา ในช่วง ๒ ทศวรรษที่ผ่านมา และเน้นย้ำถึงการลุกขึ้นยืนของชาวกัมพูชาด้วยความมุ่งมั่นที่จะสร้างความสามัคคีในชาติ และการนำ

^๖ Cambodia Constituent Assembly, Wikipedia, page 4

^๗ Cambodia Constituent Assembly, Wikipedia, page 4

ประเทศกัมพูชากลับไปสู่ความเป็น “เกาะแห่งสันติภาพ” บนพื้นฐานของระบบการปกครองเสรีนิยมแบบหลายพรรค ที่ให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและหลักนิติธรรม^๔

รัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ (ค.ศ. ๑๙๙๓) ของกัมพูชา จึงมีบทบัญญัติที่สะท้อนถึงจุดมุ่งหมายข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การยึดมั่นในหลักนิติธรรม ซึ่งประกอบบทบัญญัติสำคัญๆ ดังนี้

มาตรา ๑ กัมพูชาเป็นราชอาณาจักร ที่มีกษัตริย์ปกครองตามรัฐธรรมนูญและบทหลักการของเสรีประชาธิปไตยและลัทธิพหุนิยม

มาตรา ๔ คำขวัญของราชอาณาจักรกัมพูชา คือ “ชาติ ศาสน์ กษัตริย์”

มาตรา ๗ กษัตริย์ของกัมพูชาทรงเป็นประมุขแต่มิได้บริหารประเทศ

มาตรา ๑๐ สถาบันกษัตริย์กัมพูชาเป็นระบบแต่งตั้ง

มาตรา ๒๔ กษัตริย์ทรงเป็นประธานสภาสูงสุดด้านการป้องกันประเทศ และทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศสงคราม หลังจากได้รับความเห็นชอบจากสภาแห่งชาติ

มาตรา ๔๔ นิติบุคคลและพลเมืองสัญชาติกัมพูชาเท่านั้นที่มีสิทธิเป็นเจ้าของที่ดิน

มาตรา ๕๑ ราชอาณาจักรกัมพูชายึดถือนโยบายเสรีประชาธิปไตยและลัทธิพหุนิยม

มาตรา ๕๓ ราชอาณาจักรกัมพูชายึดถือนโยบายความเป็นกลางและไม่ฝักฝ่ายใดอย่างถาวร

มาตรา ๗๖ สภาแห่งชาติประกอบด้วยสมาชิก ๑๒๐ คน ที่มาจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบลับ ทางตรง เท่าเทียม ทั่วไป และเสรี

มาตรา ๙๙ วุฒิสภามีสมาชิกมากที่สุดไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาแห่งชาติ โดยได้รับการแต่งตั้งและการเลือกตั้งแบบไม่เป็นการทั่วไป

มาตรา ๑๑๘ สภารัฐมนตรีคือรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำ

มาตรา ๑๒๘ อำนาจตุลาการเป็นอำนาจอิสระ

มาตรา ๑๓๖ **สภารัฐธรรมนูญ**มีหน้าที่พิทักษ์การยอมรับนับถือรัฐธรรมนูญ และตีความรัฐธรรมนูญและบรรดากฎหมายต่างๆ ที่ผ่านสภาแห่งชาติและการกลั่นกรองโดยวุฒิสภา

มาตรา ๑๓๗ สภารัฐธรรมนูญมีวาระ ๙ ปี ประกอบด้วยสมาชิก ๙ คน โดยในจำนวนนี้ ๓ คน ได้รับการแต่งตั้งจากกษัตริย์ ๓ คน ได้รับการแต่งตั้งจากสภาแห่งชาติ และ ๓ คน ได้รับการแต่งตั้งจากสภาตุลาการสูงสุด

๔. สถาบันกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ :

๔.๑ คุณลักษณะและที่มาของกษัตริย์

โดยที่สถาบันกษัตริย์ของกัมพูชาได้ขาดช่วงขาดตอนไปยาวนาน กว่า ๒ ทศวรรษ นับตั้งแต่เดือนตุลาคม ปี ค.ศ. ๑๙๗๐ ที่พลเอก ลอน นอล ได้ทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประเทศกัมพูชาไปสู่การเป็นสาธารณรัฐ โดยพลเอก ลอน นอล ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ที่เป็นทั้งประมุขและหัวหน้ารัฐบาลประเทศกัมพูชาด้วยตนเอง

ดังนั้น การสถาปนาสถาบันกษัตริย์กลับมาอีกครั้งในประเทศกัมพูชา ที่เป็นการเห็นพ้องร่วมกันของเขมร ๔ ฝ่าย และสมเด็จฯ นโรดม สีหนุ จึงได้ก่อให้เกิดประเทศกัมพูชาที่มีระบอบการ

^๔ The Constitution of the Kingdom of Cambodia 1993, Preamble, page 1

ปกครองแบบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ หรือ ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข อีกครั้งหนึ่ง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ฉบับปัจจุบัน มาตรา ๗ ได้บัญญัติให้ “กษัตริย์แห่งกัมพูชาทรงเป็นประมุข แต่มิได้บริหารประเทศ” และบทบัญญัตินี้ ยังได้รับการต่อยอดด้วยมาตรา ๑๗ อีกด้วยว่า “บทบัญญัติของมาตรา ๗ ข้างต้นนี้ เป็นเด็ดขาด ไม่สามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้”

ทั้งนี้ ตามมาตรา ๗ วรรคท้าย กษัตริย์จะทรงอยู่ในตำแหน่งประมุขของประเทศตลอดเวลา ที่ยังทรงมีพระชนม์ชีพ อย่างไรก็ตาม ในประเด็นนี้ สมเด็จฯ นโรดม สีหนุ ซึ่งเป็นกษัตริย์พระองค์แรกภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ฉบับปัจจุบัน ได้ทรงสละราชสมบัติหลายปีก่อนที่พระองค์จะทรงสิ้นพระชนม์ โดยสมเด็จฯ นโรดม สีหะมุนี ได้รับเลือกจากราชสภาแห่งการครองราชย์ให้ขึ้นดำรงตำแหน่งกษัตริย์แทนพระราชบิดา

ในส่วนของ การขึ้นดำรงตำแหน่งกษัตริย์ นั้น สถาบันกษัตริย์กัมพูชามีได้ใช้กฎมณเฑียรบาลหรือระบบรัชทายาทเพื่อการสืบทอดตำแหน่งกษัตริย์แต่อย่างใด โดยรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐ บัญญัติว่า “สถาบันกษัตริย์กัมพูชาเป็นระบบแต่งตั้ง” ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๓ กษัตริย์พระองค์ใหม่ของราชอาณาจักรกัมพูชาจักได้รับเลือกโดย “ราชสภาแห่งการครองราชย์” (Royal Council of the Thome) ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๗ วัน หากกษัตริย์พระองค์เดิมสิ้นพระชนม์ (หรือสละราชสมบัติ)

ราชสภาแห่งการครองราชย์ (Royal Council of the Thome) ประกอบด้วยสมาชิก ๙ คน/รูป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓ ดังนี้

- (๑) ประธานวุฒิสภา
- (๒) ประธานสภาแห่งชาติ
- (๓) นายกรัฐมนตรี
- (๔ - ๕) สมเด็จพระสังฆราช ๒ พระองค์ (มหานิกายและธรรมยุติ)
- (๖ - ๗) รองประธาน คนที่ ๑ และ ๒ ของวุฒิสภา
- (๘ - ๙) รองประธาน คนที่ ๑ และ ๒ ของสภาแห่งชาติ

ภายใต้บทบัญญัติของมาตรา ๑๓ นี้ จะเห็นได้ชัดเจนว่า บุคคลที่มีส่วนในการเลือกผู้ที่จะดำรงตำแหน่งกษัตริย์ของราชอาณาจักรกัมพูชานั้น ๗ คน เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในขณะนั้น โดยมีสมเด็จพระสังฆราช ๒ พระองค์จาก ๒ นิกาย ร่วมในการพิจารณาด้วย ซึ่งหากมองในมุมหนึ่ง องค์ประกอบนี้ มีลักษณะสอดคล้องกับคำขวัญ “ชาติ ศาสน์ กษัตริย์” ของประเทศที่ทั้ง ๓ องค์พ่ายัพ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเทศกัมพูชา

ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๔ นั้น ยังได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนด้วยว่า บุคคลที่จะได้รับการเลือกให้ดำรงตำแหน่งกษัตริย์แห่งกัมพูชา จักต้องมีพระชนมายุอย่างน้อย ๓๐ ปี และจักต้องเป็นสมาชิกราชวงศ์ที่สืบสายพระโลหิตมาจาก ๓ ราชวงศ์ กล่าวคือ กษัตริย์อังดวง (King Ang Duong) กษัตริย์นโรดม (King Norodom) หรือกษัตริย์สีสวัธ (King Sisowath) เท่านั้น ทั้งนี้ กษัตริย์ที่ได้ขึ้นครองราชย์ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาฉบับปัจจุบันทั้งสองพระองค์ทรงสืบสายพระโลหิตมาจากกษัตริย์นโรดมเช่นกัน

สำหรับรายพระนามของผู้สืบสายพระโลหิตมาจากกษัตริย์ทั้ง ๓ ราชวงศ์ข้างต้น ซึ่งได้รับทราบเป็นการภายในอย่างไม่เป็นทางการ นั้น ปรากฏตามเอกสารผนวก ๑ ซึ่งมีนัยยะว่า เฉพาะ

บุคคลในที่มีรายพระนามปรากฏตามเอกสารผนวกนี้ และผู้สืบสายพระโลหิตต่อบุคคลเหล่านี้ใน อนาคตเท่านั้น ที่สามารถจะได้รับเลือกจากราชสภาแห่งการครองราชย์เพื่อดำรงตำแหน่งกษัตริย์แห่ง ราชอาณาจักรกัมพูชา

๔.๒ อำนาจหน้าที่ของกษัตริย์

ตามหลักนิติธรรม ที่จะต้องมีการแยกผู้ใช้อำนาจรัฐ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ออกจากกัน รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของราชอาณาจักรกัมพูชา มาตรา ๑ ได้บัญญัติว่า “กัมพูชาเป็น อาณาจักรที่มีกษัตริย์ปกครองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและบทหลักการของเสรีประชาธิปไตยและ ลัทธิมนุษยนิยม” และได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของกษัตริย์ที่สำคัญๆ ไว้ดังนี้

มาตรา ๑๙ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและสภารัฐมนตรี ตามบทบัญญัติของมาตรา ๑๐๐

มาตรา ๒๑ ลงพระปรมาภิไธยในพระบรมราชโองการแต่งตั้ง โยกย้าย ปลดออก/ถอด ถอน ข้าราชการและนายทหารระดับสูง รวมทั้งเอกอัครราชทูต และผู้พิพากษา/ตุลาการ

มาตรา ๒๒ ออกประกาศภาวะฉุกเฉิน หลังมีการเห็นชอบร่วมกันกับนายกรัฐมนตรี ประธานวุฒิสภา และประธานสภาแห่งชาติ

มาตรา ๒๔ เป็นประธานสภาสูงสุดด้านการป้องกันประเทศ และทรงไว้ซึ่งพระราช อำนาจในการประกาศสงคราม หลังจากได้รับความเห็นชอบจากสภาแห่งชาติ

มาตรา ๒๖ ลงพระปรมาภิไธยและให้สัตยาบันในสนธิสัญญาและความตกลงระหว่าง ประเทศ หลังจากผ่านการลงมติเห็นชอบจากสภาแห่งชาติและวุฒิสภา

มาตรา ๒๗ ทรงไว้ซึ่งสิทธิในการพระราชทานอภัยโทษ

ฯ ล ฯ

๕. สรุป

ดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ฉบับปัจจุบัน ว่า “กษัตริย์ของกัมพูชาทรงเป็นสัญลักษณ์แห่งความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นของชาติ” สถาบันกษัตริย์ ของกัมพูชาจึงมีสถานะเป็นที่เคารพและเทิดทูนของประชาชนชาวกัมพูชา และเป็นเสาหลักของ ราชอาณาจักรกัมพูชาสอดคล้องกับคำขวัญ “ชาติ ศาสน์ กษัตริย์” ของประเทศกัมพูชา

.....

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความ

ปวีตร เลิศธรรมเทวี, รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการนำประเพณีในการปกครองระบบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ, สำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ, ๒๕๖๑
วรวิทย์ กังคศิเทียม, ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองหลักนิติธรรม, เอกสารประกอบการบรรยาย
หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย (นธป.) รุ่นที่ ๙, ๒๕๖๔
อรรถพล ใหญ่สว่าง, หลักนิติธรรม, จุลินิติ, ม.ค.-ก.พ. ๒๕๕๗

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓
The Constitution of the Kingdom of Cambodia 1993, Preamble, page 1

สารสนเทศ

Cambodia Constituent Assembly, Wikipedia

LIST OF THE MEMBERS OF THE ROYAL FAMILY OF CAMBODIA

១ H.R.H Samdech Reach Botrei Preah Ream NORODOM BOPHA DEVI

សម្តេចរាជបុត្រីព្រះរៀម នរោត្តម បុប្ផាទេវី

Elder sister of His Majesty the King of Cambodia

HRH’S Children

1 H.R.H Princess SISOWATH MONI KOSSOMA

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ ស៊ីសុវត្ថិ មុនីកូសុមា

2 H.R.H Princess SISOWATH KALYANE TEVI

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ ស៊ីសុវត្ថិ កល្យាណទេវី

3 H.H Princess SISOWATH CHANSITA

អ្នកអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ ស៊ីសុវត្ថិ ចាន់ស៊ីតា

4 H.R.H Prince SISOWATH CHIVANNARIDDH

ព្រះអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ ជីវណ្ណាប្ញទ្ធិ

5 H.R.H Prince SISOWATH WEAKCHIRAVUDDH

ព្រះអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ វ៉ាក់ជីរ៉ាវុឌ្ឍ

២ H.R.H Samdech Preah Borom Reamea NORODOM YUVANEATH

សម្តេចព្រះបរមរាមា នរោត្តម យុវនាថ

Elder brother of His Majesty the King of Cambodia

Neak Moneang NORODOM YIN YUVANEATH

អ្នកម្នាង នរោត្តម យិន យុវនាថ - HRH’s consort

HRH's children

1 H.H Prince NORODOM VEAKCHIRAVOUTH

អ្នកអង្គម្ចាស់ នរោត្តម វ៉ាក់ជឺវ៉ាវុឌ្ឍ

2 H.H Princess NORODOM PEKINA

អ្នកអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម ប៉េគីណា

3 H.H. Prince NORODOM EKCHARIN

អ្នកអង្គម្ចាស់ នរោត្តម ឆារិន

4 H.H Princess NORODOM YUVEAKTEVI

អ្នកអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម យុវទេវី

៣ H.R.H Samdech Krom Preah NORODOM RANARIDDH

សម្តេចក្រុមព្រះ នរោត្តម រណប្បទ្ធិ

Elder brother of His Majesty the King of Cambodia.

HRH's children

1 H.R.H Prince NORODOM CHAKRAVUTH

ព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម ចក្រាវុធ

2 H.R.H Prince NORODOM SIHARIDDH

ព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម សីហប្បទ្ធិ

3 H.R.H Princess NORODOM RATTANA-DEVI

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម រតនាទេវី

4 H.H Prince NORODOM SOTHEARIDH

អ្នកអង្គម្ចាស់ នរោត្តម សុធាប្បទ្ធិ -

5 H.H Prince NORODOM RANAVONG

អ្នកអង្គម្ចាស់ នរោត្តម រ៉ាណាវង្ស

៤ H.R.H Samdech Preah Mohessara NORODOM CHAKRAPONG

សម្តេចព្រះមហាស្សរា នរោត្តម ច័ក្រពង្ស

Elder brother of His Majesty the King of Cambodia

HRH's children

1 H.R.H Princess NORODOM NANDA DEVI

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម ណាន់ដាទេវី

2 H.R.H Princes NORODOM BUDDHAPONG

ព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម ពុទ្ធពង្ស

3 H.R.H Prince NORODOM AMARITHIVONG

ព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម អម្រិទ្ធិវង្ស

4 H.R.H Princess NORODOM VIMEALEA

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម វិមលា

5 H.R.H Prince NORODOM NARAVONG

ព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម ណារ៉ាវង្ស

6 H.R.H Princess NORODOM BOPHARY

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម បុប្ផារី

7 H.R.H Prince NORODOM NARITHIPONG

ព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម ណារិទ្ធិពង្ស

8 H.R.H Prince NORODOM ITHIPONG

ព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម អិទ្ធិពង្ស

9 H.R.H Prince NORODOM RAVICHAK

ព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម រ៉ាវីចក្រ

10 H.R.H Prince NORODOM RINDRA

ព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម រិន្ត្រា

11 H.R.H Prince NORODOM CHARUCHAK

ព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម ចារូចក្រ

12 H.R.H Princess NORODOM PONGSORYA

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម ពង្សសុរិយា

13 H.R.H Prince NORODOM PONGMONIRITH

ព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម ពង្សមុនីឫទ្ធិ

៥ H.R.H Princess NORODOM SIMONARINE

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម សុីមូណារិន

Grand-daughter of HM the King Father and HM the Queen Mother of Cambodia, and daughter of the late H.R.H Samdech Norodom Narindrapong.

៦ H.R.H Princess NORODOM MONINOUK

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម មុនីនុ

Grand-daughter of HM the King Father and HM the Queen Mother of Cambodia, and daughter of the late H.R.H Samdech Norodom Narindrapong.

៧ H.H Prince NORODOM BANGOURA MICHEL SORYA

អ្នកអង្គម្ចាស់ នរោត្តម បាវ៉ាន់ហ្គូរ៉ា មីសែល សូរិយា

Grand-son of HM the King Father of Cambodia and son of the late H.R.H Samdech Norodom Sorya Raingsy.

៨ H.R.H Samdech Reach Botrei Preah Anoch NORODOM ARUNRASMY

សម្តេចរាជបុត្រី ព្រះអនុជ នរោត្តម អរុណរស្មី

Younger sister of His Majesty the King of Cambodia.

HRH's children

1 H.R.H Prince SISOWATH NAKIA

ព្រះអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ ណាកា

2 H.R.H Prince SISOWATH NANDO

ព្រះអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ នន្ទដូ

3 H.R.H Princess SISOWATH N. SIRIKITH

អង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ ស៊ីសុវត្ថិ ស៊ិរិគីត

4 H.H Princess NORODOM REASMEY PONITA

អ្នកអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម រស្មីពនីតា

5 H.H Prince NORODOM REASMEY KHEMUNI

អ្នកអង្គម្ចាស់ នរោត្តម រស្មីខេមុនី -

៩ H.R.H Samdech NORODOM SIRIVUDH

សម្តេច នរោត្តម សិរិវុដ្ឋ

His Majesty's uncle and son of H.M King Preah Norodom Suramarit.

១០ H.R.H Samdech SISOWATH PONGNEARY MONIPONG

សម្តេច ស៊ីសុវត្ថិ ពង្សនារីមុនីពង្ស

His Majesty's aunt and grand daughter of H.M King Sisowath Monivong and daughter of H.R.H Sdech Krom Luong Sisowath Monipong.

១១ H.R.H Prince NORODOM PREYASOPHON

ព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម ប្រិយាសោភ័ណ

His Majesty's uncle and son of H.M King Preah Norodom Suramarit.

១២ H.R.H Princess NORODOM MARIE

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម ម៉ារី

១៣ H.R.H Prince SISOWATH THOMICO

ព្រះអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ ធម្មិកោ His Majesty's cousin.

១៤ H.R.H Princess SISOWATH SOPHANA

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ ស៊ីសុវត្ថិ សុផាណា His Majesty's cousin.

១៥ H.R.H Princess SISOWATH SUTHARY

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ ស៊ីសុវត្ថិ សូថារី His Majesty's cousin.

១៦ H.R.H Princess SISOWATH AYRAVADY

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ ស៊ីសុវត្ថិ អែរ៉ាវ៉ាឌី

១៧ - H.R.H Princess NORODOM VIRAVINN

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម វិរាវិន

Great grand-daughter of H.M King Monivong and daughter of H.R.H Samdech Norodom Viriya.

១៨ H.R.H Prince SISOWATH TESSO

ព្រះអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ តេស្ស

១៩ H.H Prince SISOWATH SAMYL MONIPONG

អ្នកអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ សាមីល មុនីពង្ស

Grand-son of H.M King Sisowath Monivong and son of H.R.H Sdech Krom Luong Sisowath Monipong.

២០ H.R.H Princess SISOWATH PHUONG NARA SYLVIA

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ ស៊ីសុវត្ថិ ស៊ីលវីយ៉ា មុនីពង្ស

Grand-daughter of H.M King Sisowath Monivong and daughter of H.R.H Sdech Krom Luong Sisowath Monipong.

២១ H.R.H Princess Sisowath Moniraingsy

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ ស៊ីសុវត្ថិ មុនីរង្សី

Grand-daughter of HM King Sisowath Monivong and daughter of H.R.H Sdech Krom Luong Sisowath Monipong.

២២ H.H Prince SISOWATH RAVIVADHANA MONIPONG

អ្នកអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ រ៉ាវីវឌ្ឍនៈ មុនីពង្ស

Son of H.H Prince Sisowath Samil Monipong.

២៣ H.H Princess SISOWATH KHEMAVATEY

អ្នកអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ ស៊ីសុវត្ថិ ខេម៉ាវត្ថី

Grand-daughter of H.M King Sisowath Monivong.

២៤ H.H Princess NORODOM BOPHANI

អ្នកអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម បុប្ផានី

Great grand-daughter of H.M King Sisowath Monivong and daughter of the late H.R.H Prince Norodom Kantol.

២៥ H.H Prince NORODOM SINGHARATH

អ្នកអង្គម្ចាស់ នរោត្តម សិង្ហរ៉ាត្ថ

Great grand-son of H.M King Sisowath Monivong and son of the late H.R.H Prince Norodom Kantol.

២៦ - H.H Princess NORODOM SOPHEAKNEARY

អ្នកអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នរោត្តម សុភៈនារី

Great grand-daughter of HM King Sisowath Monivong and daughter of the late HRH Prince Norodom Kantol.

២៧ H.H Prince SISOWATH PANARA SIRIVUTH

អ្នកអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ ប៉ានារ៉ា ស៊ីរីវុឌ្ឍ

២៨ H.H Prince SISOWATH KULACHAD

អ្នកអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ កុលាឆាត

២៩ H.H Prince SISOWATH PHEANUROTH

អ្នកអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ ភានុរុត្ត

៣០ Neak Moneang SISOWATH KANTHIRETH

អ្នកម្តាយ ស៊ីសុវត្ថិ កន្ទីរ៉េត

Widower of H.R.H Samdech Sisowath Chivan Monirak who was the son of H.M King Sisowath Monivong.

And her children, daughters of the late H.R.H Samdech Sisowath Chivan Monirak

1 H.H Princess SISOWATH KESAN MONY

អ្នកអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ ស៊ីសុវត្ថិ កេសនមុនី

2 H.H Princess SISOWATH REAKSA SACHAKVONG

អ្នកអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ ស៊ីសុវត្ថិ រក្សាសច្ចៈវង្ស

៣១ H.H Prince NORODOM VITHARO

អ្នកអង្គម្ចាស់ នរោត្តម វីតារ៉ូ -

Great grandson of H.M King Sisowath Monivong and son of H.R.H Prince Norodom Viriya.

៣២ H.H Prince NORODOM NORINRITHIVONG

អ្នកអង្គម្ចាស់ នរោត្តម នរិន្ទរិទ្ធិវង្ស

Prepared by:

H.R.H. Norodom Arunrasmy

(with the Approval of Her Majesty the Queen Mother of Cambodia)

June 3rd, 2018